

1953

Egy nagy

Mindig jött, ment. Állandóan mozgott. Az orra belefurt a levegőbe, amint, szinte szaladás

Linok István

közben, kis kecseszállát előretolta. A kissé rövidlátó szeme állandó lázban égett. És a jobb keze majdnem megállás nélkül más emberek jobb kezét szorongatta, üdvözlés, vagy bucsuzás közben, hogy biztassa a jobb kezek tulajdonosait, hogy erőt ömlesszen át a magából beléjük, hogy gratuláljon, lelkesen, melegen, boldogan.

Különösen, ha jobb kéz tulajdonosa magyar volt — magyar, aki elért valamit ebben az országban, író, művész, tudósjelölt, kis üzletember, egyszerű gyári munkás, akiből hirtelen kilángolt a talentum. Mert senkit se szeretett jobban, mint az ő amerikai magyar testvéreit. Itt a legfőbb ideje, hogy szeretettel és tisztelettel, kalaplevéve, ideírjam a nevét.

Dr. Baracs Henrik.

Írta: LINOK ISTVÁN

Amerikai magyarról

AMERIKAI MAGYAR NÉPSZAVA

Igazán és őszintén: nagy amerikai magyar volt, aki valóságos kultuszt épített fel az ő amerikai magyar mivoltából és azokból a nyilvánvaló gazdasági okokból, amelyek miatt magyarok kénytelenek voltak kivándorolni a szülőhazájukból és itt, Amerikában, új otthon és új hazát alapítani.

Új öntudatot épített fel az ujonnan jöttek lelkében. Öntudatos amerikai magyarokká igyekezett nevelni azokat, akik annak előtte csak azt hitték, hogy ők magyarok, akiket a rosszindulatu sors kikergetett Amerikába. Ő az amerikai magyarságot hitte, érezte, élte. A magyar egyházak, egyesületek, mindenféle intézmények nála zárt egységet képviseltek: az amerikai magyarság együttesen alkotott, egészen egyéni, eredeti stílusban alkotott nagyszerű épületét.

Valami, már-már félelmetes fanatizmussal szónokolt, alapított és alkotott. Ennek a kis, törekeny testű embernek az izmaiban egy Góliát ereje feszült.

Azt hiszem, sose aludt. Saját magáért, azt hiszem, nagyon keveset tett. Mert mindig csak azt láttam, hogy másért tett valamit: az angolul nem tudó bevándorítottakat hurcolta magával városházára, irodákba, hivatalokba, hosszú iveket töltött ki helyettük, izgult, tárgyalt helyettük és kétségbeesett erőfeszítéssel rángatta ki őket a bajból. Es mindig: ingyen!

1917-ben, mikor már Amerika is benne volt a háboruban, olyan valami történt, amit a mi külön történelem könyvünkben kis magyar és amerikai zászlókkal keretezett fejezetben kellene megörökíteni. A szenátus külügyi bizottsága kihallgatáson fogadta egy ellenséges ország képviselőjében annak idegenbe származott fiait.

Az Amerikai Magyar Szövetség előadói egymásután léptek elő, hogy a szülőhaza tragikus helyzetét felvázolják néhány erősen megrajzolt vonással, mert hiszen részletekről nem igen lehetett szó: a kihallgatás pontosan fél óra hosszat tartott.

Az utolsó előadó Baracs Henrik volt, aki akkor, ha jól emlékszem, a Szövetség titkára volt. Megesukló hangon, könnyekkel a szemében, de az éles eszű hazai jogász vas szigorú logikájával mutatta meg, mért nem igazságos Magyarországot ugyanolyan mértékkel mérni, mint a központi hatalmak többi tagjait.

A félóra lejárt. Baracs ki-mondta az utolsó szót. Akkor Reed szenátor, a bizottság elnöke, felállt, kezét fogott vele és azután egy hirtelen, mélyen belülről inspirált mozdulattal magához ölelte.

Férfiembernek ritkán jár ki ölelés egy másik férfitől. Baracsnak kijárt. Reed szenátor személyében egész Amerika magához ölelte ezt a lelkes magyart.

Futó képek. Mint mikor az ember átlapozza a családi albumot, vasárnap délután, meg-megállva, elmerengve egy percre.

Amint említettem: folyton mozgott. De, ugyilátszik, az is

kevés volt neki. Hetenkint kétszer-háromszor feljárt egy tánciskolába — mozogni. Szerette a ritmikus dolgokat. És makacsul ragaszkodott régi újságíró multjához: tudni a legújabb dolgokat. A tánciskolában csak a legújabb táncokat táncolta.

Hu volt, mint minden ember, aki tudja az értékét. Szeretett elől lenni. Szeretett elnökölni. Szerette, hogy ő a Clevelandi Magyar Onképzőkör einöke. Meg is tett mindent, hogy ez az egyesület mindenben megfelelően annak az eszmének, amit megalkottak róla, mikor az alapkövet letették — habár ez az alapkö csak képzeletbeli volt is, az Onképzőkör első helyiségében, egy Lorain avenuei ház első emeletén.

Szeretett a magyar értelmiség asztalánál, a Mensa Hungaricanál, a régi Wohl vendéglőben, elnökölni minden délben, netenkint ötször, habár ez az előkség tele volt apró fájdalomokkal: az értelmiség nem hagyott neki békét, kihozták, ugrottak, vicceltek vele. De heroikusán kitartott végig.

Nagyon tudott titkot tartani. Hosszu évekig el tudta titkolni, hogy kitünő zongorista. Chopint és Mozartot egy játszott, hogy oátran Paderewski tanítványának mondtatta volna magát.

A Magyar Kulturkert gyönyörű, tiszteletreméltó intézmény Clevelandban. És semmi se gyönyörűbb és tiszteletreméltóbb, mint az, hogy Magyarország nagyjainak szobrot állítanak benne. De, kérdezem én halálban, nem volna-e igazságos az amerikai magyarság nagyjairól is megemlékezni, habár ezek közül se olyan nagyok, mint a szülőháza nagyjai. Kisebbség, de — a mieink!

Nem is kellene nekik szobrot emelni. Elég volna egy kis márvány táblát elhelyezni a falban a nevükkel és két évszámmal.

Ha ez valaha megtörténe — persze: bocsánatot kérek, hogy ilyesmit egyáltalán szóba hozok, tudom, hogy mindez csak álom és ábrándozás — de, ha, mondom, ez valaha mégis megtörténe, ajánlanám, hogy dr. Baracs Henrik nevét is vessék rá egy kis táblára. Megérdemli.